

דף לד.

עין משפט א.ב.

ח"מ סימן רפט סעיה א

א. מי שהניח יתומים גדולים וקטנים ורצו לחלוק **ט** בנכסי אביהם מעמידים בי"ד אפטרופוס לקטנים ובורר להם החלק היפה **י**.

הגה: וי"א דחולקים בגורל.

הגדילו הקטנים אינם יכולים למחות **כ** שהרי חלקו ע"פ בי"ד. טעו בי"ד בשומא ופיחתו שתות **ל** יכולים למחות וחוזרים וחולקים חלוקה אחרת.

הגה: אפטרופוס אפי' מינהו אבי היתומים אינו יכול לחלוק בלא בי"ד, אלא א"כ נתמנה בפירוש לשם כך.

הגה: אין רשות לבי"ד לחלוק בדבר ששייך בו גוד או אגוד **מ**. ויש חולקין ומתירין.

הגה: היו כל היתומים קטנים אין חולקין להם אלא עד שיגדלו אלא א"כ נראה לבי"ד שיש להם תועלת בחלוקה.

הגה: כל שהגיעו היתומים לגיל שלוש עשרה שנה יכולים לחלוק בעצמן דחלוקה אפי' בקרקעות לא הוי כמכר **נ**.

- ט.** מקידושין מ"ב ע"א. ומה שרצו לחלוק הגדולים כי אינם רוצים לטרוח עבור הקטנים ולהיות השבח לאמצע. סמ"ע ס"ק א'.
- י.** היינו שלא יודחו הקטנים לחלק הפחות, ומ"מ כיון שא"א לצמצם ממש ע"כ כתב הרמ"א די"א דחולקין בגורל. סמ"ע ס"ק ב'.
- כ.** ודלא כריטב"א דפסק שם בקידושין כשמואל. ש"ך ס"ק ג'.
- ל.** ואע"ג דבעלמא בשתות קנה ומחזיר האונאה, כמבואר בסי' רכ"ז, ביתומים החמירו כמ"ש המחבר בסי' ק"ט. סמ"ע ס"ק ג'.
- מ.** והטעם דהו"ל כמו מכירה, ואין האפטרופוס רשאי למכור חלקן, כמ"ש בסי' קע"א. סמ"ע ס"ק ה'.
- נ.** עיין בסי' רל"ה סעיה ח'-ט'.

עין משפט ג.ד.

אה"ע סימן קמא פעיף פב

כב סד. אין הגט בטל בגילוי דעתו בלבד שרצונו לבטלו, ואפי' אם היה רץ להשיג השליח כדי לבטלו ולא השיג אותו עד שמסרו לאשה הוי גט פ. וה"ה באמר לשליח תן לי גט זה ואני אתן לך גט אחר, לא חשיב ביטול.

הגה: סה. אפשר לבטל שליח ע"י כתיבה ע.

הגה: סו. אמר לשליח אם תבוא אלי האשה אקיימנה, הוי רק גילוי מילתא ולא הוי ביטול לגט פ.

עין משפט ה.

אה"ע סימן קמד פעיף א

א א. אמר לה הרי זה גיטך אם לא אבוא בתוך ל' יום, או ע"מ שלא אבוא בתוך ל' יום, והיה בא בדרך בתוך ל' יום וחלה או נאנס כגון עיכבו נהר, ולא בא עד אחרי ל' יום, הרי זה גט. אפי' עמד וצווח הריני אנוס דאין אנוס בגיטין ז. ואפי' גילה דעתו שאין רצונו לגרש לאו כלום, מכיון שלא אמר חוץ מאם יקראני אנוס.

א ב. מ"מ אנוס דלא שכיח ק כגון אכלו אריה, או נפל עליו הבית, או הכישו נחש, כיון דלא אסיק אדעתיה להתנות עליו, אנוס זה מבטל

ס. וה"ה אם מינה שליח אחר לבטל השליח הראשון, ולא הספיק עד שנמסר ליד האשה. ועיין במדרכי

ע. תשובת הר"ן מובא בב"י. והיינו בפני עדים חתומים על הכתב.

פ. הרא"ש בתשובה. ועיין בט"ז שמפרש דאמר לו כך לאחר שמינה אותו לשליח הגט ולאחר כדי דיבור, דאם בשעת נתינת הגט לשליח אמר לו כן הופך להיות תנאי ואם תבוא אליו לעיר שלו התבטלה השליחות ע"ש.

צ. אע"ג שבכל התורה כולה אנוס מהני, כאן בגט תיקנו חז"ל דאין אנוס בגיטין משום צנועות ומשום פרוצות, וכל מקדש אדעתא דרבנן מקדש, מגמ', ב"ש. ותנאי שהתנה הבעל שהיא תעשה לטובתו, לא מהני טענת אנוס כי הוא לא נתרצה ליתן גט כי אם בתנאי שתעשה זאת, וכתב הב"ש דאחרי חדר"ג והיא התנתה שהוא יעשה לטובתה, לא מהני טענת אנוס מצידו, אפי' אנוס דלא שכיח כלל מטעם הנ"ל. ועיין תשובת הרא"ש כלל מ"ד.

ק. בין בידי שמים בין בידי אדם דכל שהוא לא שכיח בטל הגט ב"ש.

הגט וזקוקה ליבם. נפל בשבי הוי אונס דשכיח ^ר, ואינו מבטל הגט.

דף לד:

אה"ע סימן קכט פ"א

עין משפט א.ב.ג.

א. כותבים שם האיש והאשה בגט, ואם יש לו או לה ב' שמות כותבים השם שרגילים בו ביותר ומוסיפים וכל שום, ואם כתב רק חניכתו או חניכתה לבד ^ש כשר.

הגה: ב. כתב הרמ"א דאין לכתוב וכל שום ^ת, אלא אם יש לו ב' או ג' שמות כותבים העיקרי ראשון ואח"כ כותבים דמתקרי על השני ואפי' נכתב הגט וכתבו וכל שום אין לגרש בו, אלא יחזרו לכתוב דמתקרי על השמות הטפלים, ומ"מ אם לא כתב אלא שם הטפל בלבד וגירש בו מגורשת.

הגה: ג. כתב שם הטפל ראשון ואח"כ כתב וכל שום דאית לי ולא הזכיר שמו העיקרי פסול ^א, ואם הזכיר את שניהם כשר אף שהקדים הטפל ^ב.

ר. והיינו שכיח ולא שכיח, ובגט לא הוי אונס, אבל בממון הוי אונס, כמ"ש בחו"מ סי' קע"ו.

ש. גיטין לד ע"ב ופ"ז ע"ב. ודעת הרא"ש דשם שקוראים אותו כולם הוא עיקר אפי' דלס"ת או בשטר קוראים אותו בשם אחר, וכותבים חניכתו במפורסם אף לכתחלה. והרמב"ם פליג בתרתי וס"ל דשם שקוראים אותו בו לס"ת הוא עיקר, ואין כותבין לעולם חניכתו לכתחילה, רק אם נכתב וניתן כשר.

ת. הטעם כתב הט"ז דשמה אין לו שם אחר בכלל, והוי פסול ע"י תוספת זו ד"וכל שום". ודעה זו היא ר"ת וב"י בשם הרמב"ן והרשב"א וכתב ע"ז הרמ"א וכן נוהגין ואין לשנות והיום בארץ ישראל נהגו לכותבו כדעת השו"ע - ויש מקומות בחו"ל שנהגו לא לכתוב "וכל שום". ואם שולחים גט ממקום שאין כותבין וכל שום למקום הנתינה ששם כותבים וכל שום יש לכתוב וכל שום כמקום הנתינה.

א. מהריב"ש. דאם כותב שם הטפל ראשון ואח"כ כותב וכל שום על העיקרי, זה גרע טפי משלא הזכירו כלל, דאפי' רמז של "וכל שום" מגרע כ"כ הב"ש. ולפ"ז אולי זה עוד טעם לרמ"א שאין לכתוב וכל שום דלעיתים יקדים הטפל ויכתוב על העיקרי וכל שום וזה פוסל הגט, שאם היה משאיר שם הטפל בלבד בלי וכל שום היה הגט כשר בדיעבד.

ב. כלומר בדרך דמתקרי שכך מהני בדיעבד, וכתב הב"ש שאם לא ניתן עדיין הגט יש לכתוב אחר ולהקדים שם העיקרי.

אה"ע סימן צו סעיף א

עין משפט ד.

- א. אין האלמנה גובה כתובתה עיקר ותוספת^א אלא בשבועה. אבל נ"מ ונצ"ב^ב או נכסים שיחד לה לכתובה בעין אם אותם דברים שהכניסה לו קיימים, או דברים שידוע שבאו מכוחם, נוטלת בלא שבועה.
- ב. ייחד לה קרקע בכתובתה אע"פ שלא פירש אלא מצד^ה מיצר אחד, נוטלתו בלא שבועה.
- ג. מתה קודם שנשבעה אין יורשיה יורשין כתובתה, שאין^ו אדם מוריש שבועה לבניו, וממון שאין יכול לגבותו אלא בשבועה.
- ד. י"א דאם האלמנה^ז תפסה אפי' שלא נשבעה יורשיה יורשים מה שתפסה בכתובתה, היות^ח והן מוחזקין, וי"ח.
- ה. אם יורשיה אומרים שנשבעה כבר, ט עליהם להביא ראיה. אבל אם^י פרעו לה מקצת הכתובה ועשו לה שטר חוב על השאר, יורשיה יורשים החוב בלא שבועה.
- ו. אלמנה שנשתתקה ורמזה^כ לפני מיתתה שלא נטלה כתובתה, יורשיה

- ג. ממשנה פ"ז ע"א וגיטין ל"ד ע"ב.
- ד. היינו מטלטלין, ומה שבעינן בעין היינו לדעת הרי"ף והרמב"ם, אבל לדעת רש"י אפי' בנגנבו או אבדו לא חיישינן לצררי, וגובה בלא שבועה ועיין בסי' צ"ח ובח"מ.
- ה. כך פירש הט"ז.
- ו. כרב ושמואל בכתובות נ"ה ע"א.
- ז. טור בחו"מ סי' מ"ח ומרדכי. וג' תפיסות הם א'- שתפסה האשה בחייה דאז יורשיה מוחזקים, ב'- שתפסה האשה מנכסים שהיו ביד ביי"ד ולא ביד יורשים בזה הח"מ בסי' ק"ח לא החליט אי הוי תפיסה והכריע דיחלוקו. ג'- שהאשה תפסה מהיתומים, דאם תפסה בלי עדים כו"ע לא פליגי דמהני תפיסתה דיש לה מיגו שלא תפסה, אבל אם תפסה בעדים מהיתומים בזה יש מחלוקת ברמ"א, ח"מ.
- ח. כתב הח"מ דמהלשון משמע דאף שהאשה ויורשיה מוחזקים בכך ג"כ יש חולקין וכתב ע"ז דאינו.
- ט. מהריב"ש.
- י. ב"י בשם שו"ת הרשב"א. והמעייין בגוף התשובה יראה דאף דלא פרעו כלל אלא רק כתבו לה שטר חוב עליהם, יורשים חוב זה, כ"כ הח"מ.
- כ. בשם הב"י משו"ת הרשב"א. וצ"ל דהשביעה ורמזה וכאלו אמרה אמן ברמיותה, ח"מ.

יורשים הכתובה כאילו נשבעה.

הגה: ז. אם ל' נשתטית האלמנה, אין יורשיה יורשין כתובתה, דאינה יכולה להשבע.

א. ח. מ' נתגרשה ומתה יורשיה נשבעים שלא פקדתנו ונוטלין כתובתה, ואף אם מת המגרש, נוטלים מיורשיו.

עין משפט ה. אה"ע סימן צו סעיף יט

ט. כט. כיום משביעים את האלמנה ב' מחוץ לבי"ד, משום שחוששין שמא לא תדקדק על עצמה, כלומר שתורה היתר בזה שמשמשת היתומים, משא"כ בגרושה דאין את החשש הזה, משביעים אותה בבי"ד.

יט. ל. כשמשיביעים האלמנה חוץ לבי"ד, אין משביעים אותה לא בשם ולא בנקיטת חפץ, אלא בארור, ואם רוצים היתומים במקום להשביעה להדירה, יכולים להדירה נדר של עינוי נפש^ו, בדבר שיהיה אסור לכל ימיה, ואח"כ נוטלת, ולא מהני נדר זה ליטול כתובתה אלא כל זמן שלא נישאת עדיין לאחר, דאם נישאת לאחר בעלה מיפר לה ואין זה מיפר בקודמין.

עין משפט ו. אה"ע סימן קלג סעיף א

א. א. צריך ע' שימסור הגט בפני ב' עדים כשרים ובפני שניהם יחד. ולכתחילה יש להחתים עליו עדים.

ל. רמב"ן מתשובת הרשב"א, וכאן אף במקום שנהגו שהיורשים מסלקין אותה, משלמין הכתובה בלי שבועתה, או שנותנים לה מזונות עד שתתפקח. כ"כ הח"מ.

מ. גמ' ערכין כ"ב ע"ב, דאין כאן חשש צררי וא"כ בחייה היתה גובה בלי שבועה, ואיירי בכתובתה בידה.

נ. מר"י בגיטין ל"ה ע"א, והטעם הוא שזו שבועה פחות חמורה שאינה בשם ולא בנקיטת חפץ.

ס. וכאן אף אם תנשא אח"כ לאחר אין הבעל מיפר בקודמין, כ"כ הח"מ.

ע. גיטין כ"ו.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוררים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

א. ב. היו רק עדי חתימה בגט ונמסר לה בלי עדי מסירה י"א דהגט פסול^פ, והשו"ע פסק בדיעבד מהני אם היו רק עדי חתימה בלבד. וכשרואין הגט חתום תולין שהיו שם עדי מסירה, ויש לקחת אותה כת לחתימה ולמסירה כמבואר בסי' ק"ל. ועיין לעיל בסעיף ד'.

עין משפט זז. חר"מ סימן קה סעיף ג.

ג. ה. אין נפרעים מיורשים קטנים בעודם קטנים שאינם בני י"ג שנה^ז שום הלואה מחוב אביהם, אפי' היה עליה שטר מקויים, ואפי' היה בו נאמנות או כל תנאי שבעולם דשמא יש להם ראייה ששוכרת השטר, אלא א"כ היה במלוה זו אחד משלושה דרכים הנזכרים בסעיף א'.

ג. ו. אפי' היתה מלוה ע"פ גובה מיתומים קטנים באחד משלושה דרכים, בהלואה שבתוך הזמן צריך שתתקבל העדות בחיי אביהם שהיא תוך הזמן, דאם לא כן אין מקבלים עדות על קטן אפי' בפניו^ק.

ג. ז. אם היתומים גדולים והוציא המלוה עליהם שטר מקויים אפי' אין שם אחד משלושת הדרכים שבסעיף א' הרי זה גובה מהם בלי שבועה

פ. כך פסקו הרי"ף והרמב"ם בשם יש מן הגאונים דפסול ולא תצא, אולם דעת התוס' והרא"ש דהגט בטל דעדי מסירה כרתי, כ"כ הב"ש.

צ. רמב"ם פ"ב ממלוה, וכתב הב"י פשוט מסוף בתרא קע"ד ע"א ובערכין כ"ב ע"א. וברשב"ם בתרא ל"ג ע"א ד"ה אמר, דרק בני י"ג שנה הם חייבים במצוות. ואין חילוק בין שהם בניים או אחים או שאר יורשים ואף שיש להם אפוטרופוסים דאינם חייבין כשהם קטנים. מב"י. סמ"ע ס"ק ב'. וכשארין בנכסים שהשאיר אביהם אלא כדי החוב או מעט יותר, אין מניחים אותם לאכול אותם אלא מניחים אותם ביד האפוטרופוס עד שיגדלו וירדו לדין, וכך היא בסמ"ע בסי' כ"ח ס"ק נ"ב שכתב כן בפשיטות דאם היה החוב ברור מעכבין עליהם שלא לאכול. ובפעמוני זהב כתב שאין לנו נפ"מ בזה כיון שאנו בני המערב הולכים אחר התקנה שתיקנו לנו רבותינו המגורשים בזה, וזה קיצור התקנה של שנת ש"ה שיגבה המלוה כל חובו בשטר אפי' מיתומים קטנים כדי שלא תנעול דלת בפני לוויין.

ואם בכלל התקנה לקבל גם עדות על יתומים קטנים בזה יש מחלוקת אם זה נכלל בתקנה. ק. כ"כ הרא"ש בתשובה כלל פ"ה סוף סי' ח', והר"ן בפ' אלמנה ניוזנית בשם הרמב"ן בקמא ק' ע"ב, והראב"ד בקמא קי"ב ע"א.

ואין מקבלין עדות בפני קטן דהוי שלא בפני בעל הדין, ואפי' יש עמו בעל דין אחר גדול כגון אלמנה שבשבילה הוזקקו לקבל עדות מ"מ לא מהני עדות זו לגבי הקטן, מהר"ם אלשיך סי' קכ"ז.

אם יש בשטר נאמנות מפורש שהאמינו עליו ועל יורשיו ר או על באי כוחו, אבל אם אין שם כתוב בשטר נאמנות מפורשות אפי' כתוב נאמנות סתם צריך לישבע ש כעין של תורה ת בנקיטת חפץ וגובה. אפילו תפס משלהם בלי שבועה א משביעין אותו ואם אינו רוצה לישבע משמתין אותו עד שישבע.

- ר. אם הלוח האמין ליורשי המלוה גם יורשי יורשיו בכלל, רדב"ז ח"ב סי' ק"ד.
ש. ואפי' שמצא המלוה אחר מיתת הלוח אותם מטלטלין שנתן לו, מ"מ אינו גובה אותם אלא בשבועה. מהראב"ד ור' יונה כ"כ רי"ו בשמם, סמ"ע ס"ק ט"ו.
ת. ממשנה כתובות פ"ז ע"א דמנכסי יתומים לא תיפרע אלא בשבועה. והטעם, משום דאם היה אביהם קיים היה טוען תשבע לי שאינו פרוע, הילכך אפי' שהיתומים אינם טוענים אנו טוענים להם.
א. בבאר הגולה הגיה "בלי עדים" במקום בלי שבועה.